

17

ZARZĄDZENIE MINISTRA SPRAW WEWNĘTRZNYCH

z dnia 8 stycznia 1962 r.

w sprawie zasad powoływania i rozmieszczenia straży pożarnych.

Na podstawie art. 19 pkt 3 i 4 ustawy z dnia 13 kwietnia 1960 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 20, poz. 120) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Przy ustalaniu rozmieszczenia straży pożarnych na obszarach gromad, osiedli i miast uwzględnia się:

- 1) wielkość miejscowości,
- 2) zagrożenie pożarowe miejscowości i znajdujących się na ich terenie zakładów pracy i innych obiektów,
- 3) zakres pomocy wzajemnej straży pożarnych, do której są one obowiązane w czasie pożarów i innych klęsk żywiołowych oraz katastrof.

2. Zagrożenie pożarowe zakładów pracy i innych obiektów określa się na podstawie kategorii niebezpieczeństwa pożarowego według zasad podanych w załączniku nr 1 do zarządzenia.

§ 2. 1. Plany rozmieszczenia, obszarów działania, liczebności oraz wyposażenia w podstawowy sprzęt techniczny poszczególnych rodzajów straży pożarnych opracowują powiatowe (miejskie miast stanowiących powiaty) oraz miejskie miast wyłączonych z województw komendy straży pożarnych dla podległego terenu nie wyłączając zakładów pracy i innych obiektów nie podporządkowanych radom narodowym. Plany powinny uwzględniać całkowite zaspokojenie potrzeb wynikających z zagrożenia pożarowego na danym terenie.

2. W części dotyczącej straży pożarnych w zakładach pracy plany, o których mowa w ust. 1, powinny być uzgodnione z kierownikami tych zakładów.

3. Plany, o których mowa w ust. 1, zatwierdzają prezydya powiatowych (miejskich miast stanowiących powiaty) rad narodowych oraz prezydya rad narodowych miast wyłączonych z województw.

§ 3. 1. Zawodowe straże pożarne powołuje się:

- 1) w miastach liczących ponad 40.000 mieszkańców,
- 2) w miejscowościach liczących poniżej 40.000 mieszkańców, jednak nie mniej niż 10.000 mieszkańców, w wyjątkowych przypadkach, jeżeli warunki zagrożenia pożarowego tego wymagają, a istniejąca ochotnicza lub obowiązkowa straż pożarna nie jest w stanie zapewnić skutecznej akcji ratowniczej,
- 3) w zakładach pracy zajmujących teren o powierzchni ponad 10 km², jeżeli ilość budynków produkcyjnych, użytkowych oraz pomocniczych lub ilość składowanych materiałów palnych wskazuje na pełne wykorzystanie terenu bądź jeżeli procent zabudowy lub składowania nie jest niższy niż 20% całego obszaru zakładu,
- 4) w zakładach pracy nie odpowiadających warunkom określonym w pkt 3, a zaliczonych do I, II, III lub IV kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, jeżeli zakłady te znajdują się poza obszarem działania najbliższej zawodowej straży pożarnej, a istniejąca w miejscowości lub w zakładzie pracy ochotnicza lub obowiązkowa straż pożarna nie jest w stanie zapewnić skutecznej akcji ratowniczej.

2. W zakładach pracy położonych na obszarze działania zawodowej straży pożarnej danej miejscowości może być powołana zawodowa straż pożarna, jeżeli zakład jest zali-

czony do I, II, III lub IV kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, a obszar jego wynosi co najmniej 0,5 km². W tym przypadku łączna ilość etatów osobowych i wyposażenie techniczne nie może przekraczać etatów osobowych i norm wyposażenia w sprzęt jednostek operacyjnych ustalonych dla danego obszaru.

§ 4. 1. Liczebność, wyposażenie w podstawowy sprzęt techniczny i rozmieszczenie jednostek taktycznych zawodowych straży pożarnych określają normy stanowiące załącznik nr 2 do zarządzenia.

2. Podział funkcji w jednostkach taktycznych oraz szczegółowe normy wyposażenia w sprzęt zawodowych straży pożarnych określają regulaminy wydawane przez Komendanta Głównego Straży Pożarnych.

§ 5. 1. Ochotnicze straże pożarne powinny być tworzone i zaopatrywane w sprzęt określony w załączniku nr 3 do zarządzenia w pierwszej kolejności:

- 1) w miejscowościach nie posiadających zawodowych straży pożarnych, a liczących ponad 300 mieszkańców,
- 2) w miejscowościach do 300 mieszkańców, jeżeli w promieniu 3 km od granic tej miejscowości nie ma żadnej innej jednostki straży pożarnej,
- 3) w miejscowościach posiadających zawodową straż pożarną, jeżeli zachodzi konieczność jej wzmocnienia.

2. Ochotnicze straże pożarne powinny być ponadto tworzone w zakładach pracy nie posiadających zawodowej straży pożarnej, niezależnie od istnienia w miejscowości zawodowej lub ochotniczej straży pożarnej, jeżeli wielkość zakładu i jego zagrożenie tego wymagają, a w zakładach pracy posiadających zawodową straż pożarną, jeżeli zachodzi konieczność jej wzmocnienia.

§ 6. 1. Typy ochotniczych straży pożarnych, ich rozmieszczenie i liczebność oraz wyposażenie w podstawowy sprzęt techniczny określa załącznik nr 3 do zarządzenia.

2. Normy określone w załączniku nr 3, w zależności od miejscowych warunków i zagrożenia pożarowego, mogą być zwiększone lub zmniejszone w ramach planów, o których mowa w § 2.

3. Podział funkcji w jednostkach taktycznych oraz szczegółowe normy wyposażenia w sprzęt ochotniczych straży pożarnych określają regulaminy wydawane przez Komendanta Głównego Straży Pożarnych.

§ 7. 1. Obowiązkowe straże pożarne powołuje się, jeśli nie ma możliwości utworzenia straży ochotniczych zgodnie z § 5 bądź też gdy obowiązkowe straże pożarne są potrzebne do powiększenia stanów osobowych zawodowych lub ochotniczych straży pożarnych.

2. Normy zawarte w załączniku nr 3 do zarządzenia stosuje się odpowiednio do obowiązkowych straży pożarnych.

§ 8. 1. Konserwację i obsługę samochodów ochotniczych straży pożarnych, utworzonych w siedzibach prezydów powiatowych rad narodowych, w których nie istnieją zawodowe straże pożarne, zapewniają powiatowe komendy straży pożarnych w ramach posiadanych etatów.

2. Dla zapewnienia konserwacji i obsługi samochodów w ochotniczych strażach pożarnych w miejscowościach nie wymienionych w ust. 1 powinny być utworzone stanowiska kierowców samochodowych, zatrudnionych w niepełnym wymiarze czasu pracy. Koszty utrzymania kierowców pokrywane są przez ochotnicze straże pożarne z ich dochodów własnych bądź z dotacji budżetowych.

3. W ochotniczych strażach pożarnych tworzonych w zakładach pracy kierownik zakładu obowiązany jest zapewnić obsadę stanowisk kierowców samochodowych w tych jednostkach.

§ 9. 1. Obszar działania straży pożarnych może być własny i pomocy wzajemnej:

- 1) obszarem działania własnym zawodowej straży pożarnej jest teren miejscowości, w której straż ma siedzibę,
- 2) obszarem działania własnym zawodowej straży pożarnej powołanej w zakładzie pracy zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 3 jest teren zakładu pracy,
- 3) obszarem działania własnym zawodowej straży pożarnej powołanej w zakładzie pracy zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 4 oraz ust. 2 jest teren zakładu pracy oraz teren miejscowości w promieniu 3 km od granic zakładu,
- 4) obszarem pomocy wzajemnej zawodowej straży pożarnej jest teren w promieniu 10 km od granic własnego obszaru działania,
- 5) obszarem działania własnym ochotniczej i obowiązkowej straży pożarnej jest miejscowość bądź zakład, w których jednostka ta ma swoją siedzibę,
- 6) obszarem pomocy wzajemnej ochotniczej i obowiązkowej straży pożarnej typu Kr, Km i Km jest teren w promieniu 3 km, a straży typu S₁, S₂ i S₃ — teren w promieniu 10 km od granic miejscowości lub terenu zakładu stanowiących siedzibę straży.

2. Do obowiązków straży pożarnej na własnym obszarze działania należy wykonywanie całokształtu zadań związanych z bezpieczeństwem pożarowym terenu, dla którego została ona utworzona, to jest prac organizacyjnych, prewencyjnych i akcji ratowniczych. Straże pożarne powołane w zakładach pracy wykonują prace organizacyjne i prewencyjne wyłącznie na terenie zakładu.

3. Do obowiązków straży pożarnej w zakresie pomocy wzajemnej należy gaszenie pożarów oraz udział w zwalczaniu klęsk żywiołowych poza terenem własnej miejscowości lub zakładu.

4. Obszar pomocy wzajemnej w zależności od miejscowych warunków na wniosek powiatowego (miejskiego) komendanta straży pożarnych może być zwiększony lub zmniejszony w ramach planu, o którym mowa w § 2.

5. W uzasadnionych przypadkach jednostka straży pożarnej, bez względu na jej lokalizację, może być wysłana do akcji ratowniczej poza ustalony dla niej obszar pomocy wzajemnej na zasadach ustalonych odrębnymi przepisami.

§ 10. Zarządzenie nie dotyczy dołowych straży pożarnych w zakładach górniczych.

§ 11. Tracą moc przepisy w sprawach unormowanych niniejszym zarządzeniem, a w szczególności zarządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 15 grudnia 1952 r. w sprawie rozmieszczenia, liczebności oraz norm etatów osobowych i sprzętu straży pożarnych (Monitor Polski z 1953 r. Nr A-42, poz. 506).

§ 12. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Minister Spraw Wewnętrznych: W. Wicha

Załączniki do zarządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 8 stycznia 1962 r. (poz. 17).

Załącznik nr 1.

KATEGORIE NIEBEZPIECZEŃSTWA POŻAROWEGO ZAKŁADÓW PRACY

1. Zakłady pracy i obiekty składowe dzieli się na 5 kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, analogicznie do kategorii niebezpieczeństwa pożarowego pomieszczeń w obiektach budowlanych, określonych w załączniku nr 3 do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu Budownictwa, Urbanistyki i Architektury z dnia 21 lipca 1961 r. w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać obiekty budowlane budownictwa powszechnego (Dz. U. Nr 38, poz. 196).

2. Ustalenie kategorii niebezpieczeństwa pożarowego zakładu następuje na podstawie kategorii niebezpieczeństwa pożarowego stref zagrożenia pożarowego, na które zakład został podzielony. Strefa zagrożenia pożarowego obejmuje powierzchnię lub kubaturę zajmowaną przez cały obiekt budowlany lub przez jego część, zgrupowanie obiektów budowlanych, instalacje przemysłowe, urządzenia techniczne i składowiska materiałów poza budynkami, oddzieloną od innej strefy przegrodami, jak np. ścianami i stropami przeciwpożarowymi, nie zabudowanymi pasami terenu, zabezpieczającymi przed rozprzestrzenianiem się pożarów.

3. Zasady zaliczania pomieszczeń w obiektach budowlanych do poszczególnych kategorii niebezpieczeństwa pożarowego stosuje się odpowiednio przy ustalaniu kategorii nie-

bezpieczeństwa pożarowego instalacji przemysłowych, urządzeń technicznych i składowisk materiałów poza budynkami.

4. Kategorię niebezpieczeństwa pożarowego całego obiektu budowlanego, złożonego z 2 lub więcej stref pożarowych o różnych kategoriach niebezpieczeństwa pożarowego, ustala się według kategorii niebezpieczeństwa pożarowego tej strefy pożarowej, która zajmując co najmniej 30% ogólnej powierzchni obiektu lub co najmniej 10% kubatury tego obiektu posiada najwyższą kategorię niebezpieczeństwa pożarowego.

5. Kategorię niebezpieczeństwa pożarowego całej strefy zagrożenia pożarowego, składającej się ze zgrupowania obiektów budowlanych, instalacji przemysłowych, urządzeń technicznych oraz składowisk materiałów poza budynkami, ustala się analogicznie do kategorii niebezpieczeństwa pożarowego obiektu budowlanego.

6. Zakład pracy zalicza się do tej kategorii niebezpieczeństwa pożarowego, do której zakwalifikowano strefy zagrożenia pożarowego zajmujące co najmniej 50% powierzchni zakładu, wykorzystanej na obiekty budowlane, instalacje przemysłowe, urządzenia techniczne i składowiska materiałów poza budynkami.

Załącznik nr 2

NORMY LICZEBNOŚCI, WYPOSAŻENIA W PODSTAWOWY SPRZĘT TECHNICZNY I ROZMIESZCZENIA JEDNOSTEK TAKTYCZNYCH ZAWODOWYCH STRAŻY POŻARNYCH

I. Liczebność i wyposażenie w podstawowy sprzęt techniczny.

Lp.	Rodzaj jednostki taktycznej	Podstawowy stan organizacyjny	Liczebność jednostki	Samochody		
				gaśnicze	gaśnicze specjalne	specjalne
1	Sekcja gaśnicza	dowódca sekcji 1 obsada sekcji 5	6	1	—	—
2	Sekcja gaśnicza specjalna	dowódca sekcji 1 obsada sekcji 5	6	—	1	—
3	Pluton gaśniczy	dowódca plutonu 1 obsada dwóch sekcji gaśniczych 12 obsada jednej sekcji gaśniczej specjalnej 6 radiooperator 1	20	2	1	—
4	Pluton gaśniczy specjalny	dowódca plutonu 1 obsada trzech sekcji gaśniczych specjalnych 18 radiooperator 1	20	—	3	—
5	Kompania pożarnicza	dowódca kompanii 1 zastępca dowódcy kompanii 1 obsada trzech plutonów gaśniczych 60 obsada jednej sekcji specjalnej łączności 8	70	6	3	1
6	Batalion pożarniczy	dowódca batalionu 1 zastępca dowódcy batalionu 1 obsada trzech kompanii pożarniczych 210 obsada jednej sekcji specjalnej łączności 8	220	18	9	4

1. Liczebność stanów osobowych jednostek taktycznych podana w tabeli dotyczy jednej zmiany służbowej; przy ustalaniu etatów zawodowych straży pożarnych należy uwzględnić dwie zmiany służbowe.

2. W zawodowych strażach pożarnych mogą być ponadto organizowane jednostki taktyczne specjalne, a mianowicie:

- drabin mechanicznych,
- węzowe,
- łączności,
- pionierskie,
- przeciwdymowo-gazowe,
- pożarowego pogotowia wagonowego,
- statków pożarniczych itp.

Szczegółową organizację jednostek taktycznych wymienionych w tabeli i w niniejszym ustępie, tak pod względem ich składu osobowego, jak również wyposażenia w sprzęt pożarniczy, ustalają regulaminy wydawane przez Komendanta Głównego Straży Pożarnych.

3. W celu zapewnienia pełnej obsady jednostek taktycznych przewiduje się na obie zmiany służbowe uzupełnienie stanowiące:

- w strażach pożarnych i oddziałach o liczebności jednej sekcji 4 ludzi,
- w strażach pożarnych i oddziałach o liczebności dwóch sekcji i plutonu 6 ludzi.

W strażach pożarnych i oddziałach większych od plutonu uzupełnienie stanów powinno odbywać się według wyżej podanych wskaźników.

4. W skład zmian służbowych zawodowej straży pożarnej lub jej oddziału poza obsadą jednostek taktycznych podaną w tabeli wchodzi zależnie od liczebności tych straży lub oddziałów:

- a) przy jednej sekcji:
 - telefonistów 2
- b) przy dwóch sekcjach:
 - szefów zmiany 2
 - telefonistów 2
- c) przy plutonie i jednostce większej:
 - młodszych oficerów (zmianowych) 2
 - szefów zmiany 2
 - telefonistów 2
 - służba wewnętrzna 2.

Podane normy stosuje się w systemie służby 24 godziny służby — 24 godziny wolne; przy służbie w systemie 12 godzin służby — 24 godziny wolne. Normy powyższe ulegają odpowiedniemu zwiększeniu.

5. Organizację służb zapobiegania pożarom, operacyjnej i administracyjnej w zawodowych strażach pożarnych ustalają regulaminy organizacyjne tych straży.

6. Liczebność zawodowych straży pożarnych powołanych zgodnie z § 3 ust. 1 pkt 4 oraz ust. 2 zarządzenia nie powinna w zasadzie przekraczać 2 sekcji.

7. Etaty pojazdów mechanicznych — osobowych, ciężarowych, pomocniczych oraz motocykli, ustala dla poszczególnych zawodowych straży pożarnych Komendant Główny Straży Pożarnych.

II. Rozmieszczenie jednostek taktycznych zawodowych straży pożarnych.

1. Dla samodzielnej jednostki taktycznej ustala się operacyjny obszar działania o promieniu 3 km, przy czym czas

dojazdu do granic tego obszaru nie może przekraczać 5 minut od zaalarmowania.

2. Jeżeli teren miasta w jego granicach administracyjnych jest większy od operacyjnego obszaru działania jednostki taktycznej lub warunki lokalne uniemożliwiają dojazd w podanym wyżej czasie albo jeżeli zagrożenie pożarowe załadków pracy tego wymaga, wówczas miasto powinno być podzielone na odpowiednio mniejsze obszary operacyjne.

3. Na każdym obszarze operacyjnym należy zlokalizować jednostkę taktyczną. Jednostka ta stanowi oddział zawodowej straży pożarnej i w zasadzie nie powinna być większa od plutonu.

Załącznik nr 3.

TYPY, ROZMIESZCZENIE, LICZEBNOŚĆ ORAZ WYPOSAŻENIE W PODSTAWOWY SPRZĘT TECHNICZNY OCHOTNICZYCH STRAŻY POŻARNYCH

Lp.	Grupa miejscowości lub zakład pracy	Typ straży	Ilość sekcji	Rodzaj sekcji	Podstawowe wyposażenie w sprzęt (minimum)	Najmniejszy stan liczebny straży		Uwagi
						ochot-nicy	kie-roucy	
1	Miejscowości do 500 mieszkań-ców	Kr lub Krm	1 1 1	gaśnicza ratownicza rezerwowa	1 pompa naczepna do ciągnika 1 sikawka ręczna 1 przyczepa do ciągnika lub 1 uóz konny 2 beczkowozy	20	—	dla typu Krm pompa M-200 lub M-100
2	Miejscowości od 501 do 2000 mieszkańców	Km	1 1 1	gaśnicza ratownicza rezerwowa	1 motopompa 1 przyczepa do ciągnika lub 1 uóz konny	24	—	
3	Miejscowości od 2001 do 5000 mieszkańców	S ₁	1 1 1	gaśnicza ratownicza rezerwowa	1 motopompa 1 samochód gaśniczy lub za- stępczy	24	1	
4	Miejscowości od 5001 do 10000 mieszkańców	S ₂	1 1 1 1	gaśnicza gaśniczą specjalną ratownicza rezerwowa	2 motopompy 1 samochód gaśniczy lub za- stępczy 1 samochód gaśniczy specjalny	38	2	etaty kierowców nie dotyczą stra- ży posiadają- cych siedzibę w mieście powia- towego
5	Miejscowości od 10001 do 40000 mieszkańców	S ₃	1 2 1	gaśnicza gaśnicze specjalne rezerwowa	2 motopompy 1 samochód gaśniczy 2 samochody gaśnicze specja- lne	44	3	
6	W zakładzie pracy, jeżeli pro- mień obszaru działania włas- nego nie przekracza 300 m	Rm ₁	1 1	gaśnicza ratownicza	1 motopompa 1 uózek gaśniczy lub 1 uózek elektryczny 1 uózek węzowy	16	—	
7	W zakładzie pracy, jeżeli pro- mień obszaru działania włas- nego wynosi od 301 do 1000 m	Rm ₂	2 1	gaśnicze ratownicza	2 motopompy 2 uózki elektryczne lub uózki gaśnicze 2 uózki węzowe	24	—	
8	W zakładzie pracy, jeżeli pro- mień obszaru działania włas- nego wynosi ponad 1000 m	S ₁	1	gaśnicza	1 motopompa 1 samochód gaśniczy specjalny 1 uózek elektryczny lub gaśni- czy 1 uózek węzowy	14	1	

1. W ochotniczych strażach pożarnych mogą być ponadto organizowane jednostki taktyczne specjalne, a mianowicie:

- drabin mechanicznych,
- węzowe,
- łączności,
- pionierskie,
- przeciwdymowo-gazowe,
- pożarowego pogotowia wagonowego,
- statków pożarniczych itp.

Szczegółową organizację jednostek taktycznych wymienionych w tabeli i w niniejszym ustępie, tak pod względem ich składu osobowego, jak również wyposażenia w sprzęt pożarniczy, ustalają regulaminy wydawane przez Komendanta Głównego Straży Pożarnych.

2. W miejscowościach liczących mniej niż 2.000 mieszkańców, jeżeli w promieniu 10 km od granic tej miejscowości

nie ma ochotniczej straży typu S₁, S₂ i S₃ lub zawodowej straży pożarnej, może być utworzona ochotnicza straż pożarna typu S₁.

3. W zależności od warunków lokalnych, na wniosek powiatowego komendanta straży pożarnych może być zorganizowana straż ochotnicza typu Km zamiast typu Kr, a w zakładach pracy straż ochotnicza S₂ zamiast S₁.

4. W miejscowościach liczących poniżej 300 mieszkańców, a nie odpowiadających warunkom określonym w § 5 ust. 1 pkt 2 zarządzenia, może być utworzona ochotnicza straż pożarna nie wyposażona w sprzęt wymieniony w tabeli (straż typu „Pc”). Stan liczebny takiej straży może być niższy od ustalonego w tabeli.

5. W zakładach pracy, w których ze względu na potrzeby obrony cywilnej są już powołane zakładowe drużyny przeciwpożarowe, stan liczebny ochotniczych lub obowiązkowych straży pożarnych nie może być niższy niż liczebność tych drużyn.